TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Không thiếu vốn xanh, vì sao ngân hàng vẫn khó giải ngân?

06:03 17/07/2026

Tín dụng xanh tại Việt Nam liên tục tăng trưởng với quy mô hàng trăm nghìn tỷ đồng, nhiều ngân hàng chủ động dành nguồn vốn ưu đãi cho các dự án phát triển bền vững. Tuy nhiên, tỷ trọng tín dụng xanh vẫn còn khiêm tốn so với tổng dư nợ của nền kinh tế. Điều đó cho thấy điểm nghẽn hiện nay không còn nằm ở nguồn vốn, mà ở việc thiếu dự án đáp ứng tiêu chuẩn để được giải ngân.

Nhiều vốn nhưng ít dự án đủ điều kiện

Trong vài năm trở lại đây, chuyển đổi xanh đã trở thành một trong những ưu tiên của hệ thống tài chính Việt Nam. Không chỉ thực hiện cam kết phát thải ròng bằng "0", các tổ chức tín dụng cũng coi tài chính xanh là động lực tăng trưởng mới khi xu hướng đầu tư bền vững ngày càng lan rộng trên thế giới.

Theo số liệu của Ngân hàng Nhà nước, đến hết quý I/2026, dư nợ tín dụng xanh đạt khoảng 828.000 tỷ đồng, tăng gấp 4,6 lần so với năm 2017 và duy trì tốc độ tăng trưởng bình quân hơn 20% mỗi năm.

Hầu hết ngân hàng thương mại lớn đều đã xây dựng danh mục tài trợ riêng cho các dự án xanh. Vietcombank cho biết quy mô tài trợ các dự án phát triển bền vững đã đạt gần 50.000 tỷ đồng, tăng gần bốn lần trong vòng 5 năm. BIDV cũng triển khai nhiều gói tín dụng với lãi suất thấp hơn từ 1-2% so với thông thường nhằm khuyến khích doanh nghiệp đầu tư công nghệ sạch, năng lượng tái tạo hay hạ tầng thân thiện môi trường.

Dù quy mô nguồn vốn dành cho chuyển đổi xanh liên tục mở rộng, việc giải ngân vẫn phụ thuộc lớn vào khả năng đáp ứng các tiêu chí ESG, dữ liệu phát thải và hồ sơ dự án của doanh nghiệp.

Thế nhưng, đằng sau bức tranh tăng trưởng ấy vẫn tồn tại một nghịch lý.

Mặc dù quy mô tín dụng xanh tăng nhanh, nhưng đến nay nguồn vốn này mới chỉ chiếm khoảng 4,3% tổng dư nợ toàn nền kinh tế. Con số này phản ánh nhu cầu vốn xanh còn rất lớn nhưng tốc độ giải ngân chưa theo kịp kỳ vọng.

Theo nhiều chuyên gia, nguyên nhân không phải vì ngân hàng thiếu vốn hay không muốn cho vay, mà bởi số lượng dự án thực sự đáp ứng tiêu chí "xanh" vẫn còn khá hạn chế.

Khác với các khoản vay thông thường, tín dụng xanh đòi hỏi doanh nghiệp phải chứng minh dự án mang lại lợi ích về môi trường, giảm phát thải hoặc sử dụng tài nguyên hiệu quả. Quá trình này cần nhiều loại hồ sơ, dữ liệu và chứng nhận hơn so với một khoản vay truyền thống.

Trong khi đó, việc xác định thế nào là một dự án xanh vẫn chưa có đầy đủ hướng dẫn thống nhất, khiến cả doanh nghiệp lẫn ngân hàng đều gặp khó trong quá trình thẩm định.

Đại diện nhiều tổ chức tín dụng cho biết, dù đã dành sẵn hạn mức cho vay nhưng không phải hồ sơ nào cũng đủ điều kiện giải ngân khi thiếu căn cứ pháp lý để xác nhận dự án thuộc danh mục xanh.

"Điểm nghẽn" nằm ở dữ liệu và tiêu chuẩn

Nếu trước đây doanh nghiệp chỉ cần chứng minh hiệu quả kinh doanh và khả năng trả nợ thì trong cuộc đua chuyển đổi xanh, yêu cầu đã thay đổi đáng kể.

Ngày càng nhiều tổ chức tài chính yêu cầu doanh nghiệp cung cấp số liệu về phát thải khí nhà kính, mức tiêu thụ năng lượng, quy trình quản trị ESG cũng như các chứng nhận độc lập liên quan đến môi trường.

Đây lại chính là khoảng trống lớn của phần đông doanh nghiệp Việt Nam.

Theo khảo sát của HSBC Việt Nam, khoảng 82% doanh nghiệp đã bắt đầu thu thập dữ liệu ESG, nhưng chỉ khoảng 1/3 có sự xác nhận của đơn vị đánh giá độc lập.

Khoảng cách này khiến quá trình thẩm định trở nên khó khăn hơn bởi ngân hàng không chỉ đánh giá hiệu quả tài chính mà còn phải kiểm chứng tính xác thực của các thông tin môi trường.

Nguy cơ "tẩy xanh" (greenwashing) cũng khiến các tổ chức tín dụng phải thận trọng hơn khi cấp vốn.

Trong khi đó, theo Ban Nghiên cứu phát triển kinh tế tư nhân (Ban IV), gần 80% doanh nghiệp nhỏ và vừa chưa từng có lịch sử tiếp cận tín dụng ngân hàng. Khi bước sang lĩnh vực tài chính xanh, rào cản còn lớn hơn bởi doanh nghiệp phải đầu tư thêm hệ thống quản trị, nhân sự ESG, thiết bị đo lường phát thải và quy trình báo cáo theo tiêu chuẩn quốc tế.

Đối với nhiều doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp nhỏ và vừa, chi phí chuẩn bị hồ sơ đôi khi còn lớn hơn lợi ích kỳ vọng từ khoản vay ưu đãi.

Ông Đinh Hồng Kỳ, Chủ tịch Hiệp hội Doanh nghiệp Xanh TP.HCM (HGBA), cho biết khoảng 90% doanh nghiệp Việt Nam vẫn chưa xây dựng được chiến lược chuyển đổi xanh rõ ràng.

Trong bối cảnh các thị trường xuất khẩu lớn như EU, Mỹ hay Nhật Bản liên tục nâng tiêu chuẩn về phát triển bền vững, khoảng trống này có thể khiến doanh nghiệp không chỉ khó tiếp cận vốn mà còn mất dần lợi thế cạnh tranh trên thị trường quốc tế.

Theo các chuyên gia, ESG đang dần trở thành một "ngôn ngữ chung" của chuỗi cung ứng toàn cầu. Không có dữ liệu minh bạch, doanh nghiệp sẽ khó tiếp cận cả khách hàng, nhà đầu tư lẫn các tổ chức tín dụng.

Cần một "chiếc cầu" nối vốn với doanh nghiệp

Các chuyên gia cho rằng, để tín dụng xanh thực sự trở thành động lực cho tăng trưởng bền vững, cần giải quyết đồng thời cả hai phía.

Về phía cơ quan quản lý, điều doanh nghiệp và ngân hàng đang chờ đợi là hệ thống tiêu chí phân loại xanh rõ ràng cùng cơ chế xác nhận dự án thống nhất. Khi có căn cứ pháp lý cụ thể, quá trình thẩm định sẽ nhanh hơn, giảm đáng kể rủi ro cho các tổ chức tín dụng và tạo điều kiện để doanh nghiệp tiếp cận các chính sách hỗ trợ lãi suất.

Theo bà Trần Thị Ngọc Liên, Phó Giám đốc Ngân hàng Nhà nước Chi nhánh Khu vực 2, việc sớm ban hành hướng dẫn về cơ quan xác nhận dự án thuộc danh mục phân loại xanh sẽ là cơ sở quan trọng để doanh nghiệp được hưởng các chính sách ưu đãi theo quy định của Chính phủ.

Ở chiều ngược lại, doanh nghiệp cũng cần thay đổi tư duy tiếp cận vốn xanh.

Thay vì chỉ tìm đến ngân hàng khi cần nguồn tài chính, doanh nghiệp cần đầu tư sớm vào hệ thống quản trị dữ liệu, xây dựng báo cáo ESG, đo lường phát thải và chuẩn hóa quy trình sản xuất. Đây sẽ là những "tài sản vô hình" nhưng ngày càng có giá trị trong quá trình tiếp cận nguồn vốn cũng như tham gia chuỗi cung ứng quốc tế.

Trong bối cảnh các tiêu chuẩn phát triển bền vững ngày càng trở thành "giấy thông hành" của thương mại toàn cầu, tín dụng xanh sẽ không còn là câu chuyện riêng của ngành ngân hàng. Muốn dòng vốn này chảy mạnh hơn, thị trường cần nhiều doanh nghiệp đủ tiêu chuẩn hơn là chỉ cần thêm những gói tín dụng mới.

Minh Thành *(t/h)*